

Sygn. akt III SK 14/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca)

SSN Andrzej Wróbel

Protokolant Małgorzata Beczek
w sprawie z odwołania L. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
o nałożenie kary pieniężnej,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 19 grudnia 2008 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 28 listopada 2007 r.,

- 1) oddala skargę kasacyjną,**
- 2) zasądza od L. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów 540 (pięćset czterdzieści) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 23 sierpnia 2006 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania administracyjnego nałożył na L. Spółkę z o.o. karę pieniężną w kwocie 80.000 zł za nieudzielanie informacji dotyczących cen finalnych (na półce w sklepie), we wszystkich marketach należących do sieci L., w okresie od 1 stycznia 2005 r. do 16 czerwca 2005 r. na wskazane produkty P. C. S.A., żądanych przez Prezesa UOKiK na podstawie art. 45 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w toku odpowiedniego postępowania antymonopolowego.

Wyrokiem z dnia 21 lutego 2007 r. Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie oddalił odwołanie L. Spółki z o.o. w P. od powyższej decyzji. Wyrok ten wynika z następujących ustaleń. Prezes UOKiK działając na podstawie art. 45 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) zwrócił się trzykrotnie – w dniach: 5 października 2005 r., 3 listopada 2005 r. i 17 marca 2006 r. – do L. (powódki) o udzielenie informacji przedstawiającej zestawienia cen finalnych (na półce w sklepie) w marketach Spółki w okresie od 1 stycznia 2005 r. – do 16 czerwca 2005 r. na określone towary. W odpowiedzi na pierwsze pismo powódka przedstawiła wykaz średnich cen sprzedaży stosowanych w tym okresie w sieci swoich marketów. W kolejnym piśmie wyjaśniła, że w zakresie cen finalnych nie prowadzi statystyki ani rejestracji jak zmieniają się ceny na etykiecie umownej w każdym ze sklepów oraz przedłożyła kolejne informacje o średnich cenach sprzedaży. W trzecim piśmie wyjaśniła, że nie jest w stanie ustalić zmian cen wskazanych w żądaniu udzielenia informacji towarów oraz, że ustalenie cen za jakie towary były faktycznie sprzedawane będzie wymagało dłuższego czasu.

Sąd Okręgowy miał za podstawę art. 101 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 45 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, stosownie do których przedsiębiorcy są obowiązani do przekazywania wszelkich koniecznych informacji i dokumentów na żądanie Prezesa UOKiK. Żądanie takie powinno zawierać: - wskazanie zakresu informacji i okresu którego dotyczą, celu żądania, terminu udzielenia informacji oraz pouczenie o sankcjach za nieudzielenie informacji lub za udzielenie informacji nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd. Sąd ustalił, że pisma Prezesa

UOKiK kierowane do L. zawierały wszystkie wymagane elementy. W szczególności wyraźnie określono żądanie przedłożenia informacji dotyczących cen finalnych (na półce w sklepie), we wszystkich marketach sieci Spółki we wskazanym okresie. Spółka żądanej informacji nie udzieliła pomimo, że dysponowała danymi umożliwiającymi przekazanie informacji o cenach finalnych, skoro przedstawiła dane o cenach średnich. Według Sądu wysokość wymierzonej w zaskarżonej decyzji kary pieniężnej nie jest wygórowana, jeżeli weźmie się pod uwagę, że powódka mimo trzykrotnego wzywania, nie udzieliła żądanych informacji, a nawet niespełniające wymagań odpowiedzi udzielała po wyznaczonym terminie. Niższa kara nie spełniałaby swojej funkcji represyjnej, prewencyjnej i dyscyplinującej.

Od tego wyroku apelację złożyła powodowa Spółka zarzucając:

1. naruszenie art. 45 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez niejednoznaczne sformułowanie przez Prezesa UOKiK zakresu żądanych informacji i w konsekwencji naruszenie art. 101 ust. 2 pkt 2 tej ustawy w wyniku bezpodstawnego nałożenia kary pieniężnej oraz naruszenie art. 104 ustawy przez nałożenie kary niewspółmiernej do stopnia zawinienia powódki;
2. naruszenie art. 231 k.p.c. przez nieprawidłowe zastosowanie domniemania faktycznego oraz art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów w wyniku wyprowadzenia wniosku o posiadaniu przez powódkę danych o cenach finalnych z faktu, że złożyła ona zestawienie średnich cen miesięcznych (transakcyjnych), za jakie produkty były faktycznie sprzedawane.

W uzasadnieniu apelacji argumentowano, że Sąd nie odniósł się do różnicy między pojęciem „ceny finalnej” a pojęciem „ceny na półce w sklepie”. Dlatego żądanie udzielenia informacji „o cenach finalnych na półce w sklepie” było niejasne. Prezes UOKiK domagał się podania „cen z półek”, a powódka za każdym razem wyjaśniała, że w oparciu o paragony fiskalne i faktury jest w stanie przedstawić jedynie ceny transakcyjne, za jakie ostatecznie sprzedano produkty, ponieważ dokumenty kasowe nie odzwierciedlają cen z półek.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2007 r. Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385

k.p.c. oddalił apelację L. Spółki z o. o. Sąd drugiej instancji podzielił ustalenie Sądu pierwszej instancji, że w wezwaniach przesłanych Spółce zakres wymaganych informacji był określony z odpowiednią jasnością. Prezes UOKiK wyjaśnił w nich, że przez „cenę finalną” rozumie „cenę na półce w sklepie” – cenę, jaką jest oznaczony towar przeznaczony do bezpośredniej sprzedaży w sklepie konsumentowi. Nie można mówić o braku jednoznaczności zakresu żądania dostarczenia informacji tym bardziej, że Spółka nie wskazywała, że nie rozumie treści wezwania i nie wnosiła o sprecyzowanie zakresu żądanych informacji. Co więcej, dokładnie orientowała się o jakie dane chodzi Prezesowi UOKiK wyjaśniając, że może „odnaleźć ceny sprzedaży na każdy produkt na każdy dzień w każdym sklepie w przedmiotowym okresie, jeżeli Sąd uzna to za niezbędne”. W tym celu „koniecznym będzie dokonanie sprawdzenia wszystkich transakcji sprzedaży tj. paragonów fiskalnych i faktur we wszystkich sklepach”.

Według Sądu drugiej instancji, odmowę przekazania danych należy uznać za umyślne zaniechanie udzielenia informacji, których Prezes UOKiK ma prawo żądać na podstawie art. 45 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Ustosunkowując się do twierdzeń Spółki, że nie miała ona obowiązku zbierać i przechowywać danych będących przedmiotem żądanej informacji, Sąd drugiej instancji wskazał na obowiązek przedsiębiorcy dokonania w odpowiednim zapisie w księgach rachunkowych, odnotowania każdego zdarzenia, które nastąpiło w okresie sprawozdawczym (art. 20 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości – Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 ze zm.). Podstawą takiego zapisu jest dowód księgowy stwierdzający dokonanie operacji gospodarczej, który według art. 21 ust. 1 pkt 3 tej ustawy powinien zawierać, między innymi, wartość operacji. W transakcjach sprzedaży cena finalna jest – ceną na półce w sklepie. Natomiast w razie udzielenia rabatu, znajduje on, jako „zdarzenie” określone w art. 20 ust. 1 powołanej ustawy, odzwierciedlenie w dowodzie księgowym. Prezes UOKiK żądał informacji dotyczących „cen z półki sklepu”, to jest stanowiących ofertę sprzedaży w rozumieniu art. 543 k.c., bez uwzględnienia indywidualnie lub zbiorowo udzielanych rabatów.

Według Sądu drugiej instancji kara w kwocie 80.000 zł. nałożona przez Prezesa UOKiK była adekwatna do ustalonego w sprawie rażącego i umyślnego

naruszenia ustawowego obowiązku udzielania przez przedsiębiorcę organowi antymonopolowemu żądanych informacji tym bardziej, że brak tych informacji tamował bieg trwającego postępowania w sprawie niedozwolonego porozumienia kartelowego.

W skardze kasacyjnej wniesionej od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego strona powodowa wniosła o jego zmianę w całości przez uchylenie w całości decyzji Prezesa UOKiK z dnia 23 sierpnia 2006 r. oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje. Skarga oparta została wyłącznie na podstawie dotyczącej naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) i zawiera zarzuty:

- a) naruszenie art. 101 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 45 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów przez jego błędne zastosowanie i nałożenie na powódkę kary za nieudzielanie żądanych informacji w sytuacji, gdy skarżąca informacji takich nie posiadała;
- b) naruszenie art. 543 k.c. i art. 66 k.c. w związku z art. 536 k.c. oraz w związku z § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad uwidaczniania cen towarów i usług oraz sposobu oznaczania ceną towarów przeznaczonych do sprzedaży (Dz.U. Nr 99, poz. 894 ze zm.) przez ich błędną interpretację i utożsamienie ceny wskazanej przy składaniu oferty sprzedaży produktu („cena na półce”) z ceną finalną, tj. ceną, jaka została faktycznie uiszczona przez kupującego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Prezes UOKiK wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa

procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zawierając zarzutów dotyczących postępowania (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) nie kwestionuje – także co do zupełności – wyjaśnionych w sprawie okoliczności faktycznych, stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku.

Rozpoznanie zarzutów skargi dotyczących wyłącznie przepisów prawa materialnego nie może wkraczać w materię niekwestionowanych i wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 1 § 2 k.p.c.). Te są już jednak wiążąco ustalonym punktem odniesienia dla rozpoznania podstawy skargi ograniczonej do oceny materialno-prawnej wyroku (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Pomimo powyższych reguł postępowania kasacyjnego, skarga kasacyjna pierwszy zarzut naruszenia art. 101 ust 2 pkt 2 w związku z art. 45 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez błędne zastosowanie opiera na porównaniu (subsumcji) wskazanych przepisów nie z ustaleniami faktycznymi wyroku ale – z twierdzeniami faktycznymi strony, które zostały w podstawie wyroku wyraźnie odrzucone. Skarżący twierdzi, że zarzucona niestosowność podstawy prawnej wyroku polega na ukaraniu powódki za to, że nie udzieliła informacji, których nie posiadała. Tymczasem z przedstawionej wyżej podstawy faktycznej wyroku jasno wynika, że żądania Prezesa UOKiK dotyczyły informacji w kwestiach znanych powódce, których z winy swej nie udzieliła. Przypominając ustalenia w tym zakresie najistotniejsze należy wskazać po pierwsze na to, że żądana przez Prezesa UOKiK informacja została jednoznacznie określona przez zdefiniowanie żądanych danych o „cenach finalnych” jako o „cenach z półki sklepu”. Po drugie, że powodowa Spółka będąca przedsiębiorstwem handlowym mogła udzielić żądanej informacji o cenach wystawionych przez siebie towarów do sprzedaży na podstawie dowodów księgowych, takich dowodów którymi dysponowała i które wykorzystywała tyle tylko, że przez swoiste pozorowanie udzielenia żądanej informacji podając nieprzydatne Prezesowi UOKiK wyliczenia cen przeciętnych zamiast podania żądanej informacji o cenie będącej jednym z elementów tych wyliczeń.

Ustalone fakty – o czym była mowa wyżej – nie podlegają rozpoznaniu w

postępowaniu kasacyjnym. Chybiony jest argument skargi wyprowadzony z twierdzenia że niektóre z transakcji sprzedaży dokonywane były według innej ceny (np. z udzielonym rabatem) niż według „ceny z półki”, co odzwierciedlają dane z „paragonów fiskalnych”. Powołując taki argument skarżąca nie wyjaśniła dlaczego Spółka nie skorzystała z paragonów fiskalnych dotyczących sprzedaży towarów według ich „ceny z półki”, skoro nie twierdziła, że wszystkie transakcje sprzedaży odbyły się według cen innych niż te, o które chodziło w żądaniu Prezesa UOKiK. Ponadto sprzedaż po innej cenie niż po oferowanej przez sprzedawcę („cenie z półki”) na skutek udzielenia indywidualnego rabatu także zostałaby odpowiednio „odzwierciedlona” w pozostającym u sprzedawcy dokumencie sprzedaży.

Bezzasadny jest również drugi zarzut skargi kasacyjnej, wytykający zaskarżonemu wyrokowi uchybienie wskazanych przepisów dotyczących oferty sprzedaży na skutek utożsamienia ceny wskazanej przy składaniu oferty sprzedaży z ceną finalną.

Zarzuconego nierozróżnienia oferty sprzedaży od umowy sprzedaży nie ma w wyroku.

Jeżeli w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie poświęcono zbyt wiele uwagi powyższej kwestii, to - jak się wydaje - przede wszystkim dlatego, że nie było to konieczne ze względu na wyjaśnione w sprawie kwestie sporne. W sprawie chodziło o wyjaśnienie tego jakiej informacji żądał Prezes UOKiK od powódki i czy żądanie to zostało wystarczająco precyzyjnie określone. Zdefiniowanie przez Prezesa UOKiK żądanej przez niego informacji o cenach jako o „cenach z półki” zostało słusznie przez Sąd uznane za określenie wystarczająco jasne, za także określenie, które przedsiębiorstwo prowadzące działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży nie mogło mylić z innymi cenami, np. cenami przeciętnymi albo cenami uzyskanymi od indywidualnych nabywców którym od ceny na półce (oferty sprzedaży) udzielono jakiegoś obniżenia. Tak więc skoro – stosownie do istoty spornego zagadnienia faktycznego – Sąd Apelacyjny ustalił, że „Prezes UOKiK żądał jedynie cen z półki sklepu, to jest stanowiących oferty sprzedaży w rozumieniu art. 543 k.c., bez uwzględnienia indywidualnie lub zbiorowo udzielonych rabatów”, to przedstawione w skardze twierdzenia o różnicy między ofertą a umową mogą się wydawać jakąś próbą bardziej pozorowania uzasadnienia niż rzeczowej

argumentacji.

Wobec bezzasadności podstawy skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy orzekł w myśl art. 398¹⁴ k.p.c.

(eb)